

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

17.12.2025

Statsbudsjettet for 2027 – innspill fra Creo

Creo – forbundet for kunst og kultur er Norges største kunstnerorganisasjon. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet; Noen er artister, noen er utøvende musikere i et band, i et ensemble, i en kirke eller i et orkester. Noen er pedagoger eller underviser i musikk eller andre kunsthøgskolefag i grunnskolen, på videregående skoler, i private og kommunale kulturskoler, ved en høyskole eller et universitet. Noen er låtskrivere eller komponister eller begge deler. Noen danser ballett eller moderne dans, noen jobber med lyd og lys eller gjør andre ting «bak scenen» og noen er musikkterapeuter. Svært mange er selvstendig næringsdrivende, og svært mange av disse har periodiserte inntekter, tar midlertidige oppdrag som lønsmottaker, har også gjerne vederlagsinntekter og jobber også delvis utenfor kulturbransjene.

I Meld.St. 22 (2022-2023) **Kunstnarkår** etableres følgende samfunns mål for kulturpolitikken:

Eit velfungerande og godt samfunn inneheld og legg til rette for kunst og kunstnarar – fordi kunst bidreg til meningsfulle liv og dimesd meningsfull samfunnsutvikling, men og fordi kunsten er ein viktig del av den demokratiske infrastrukturen, som rom for frie ytringar og diskusjon.

Dette er overordnede mål Creo kan stille seg bak. Men dette er abstrakte mål som i den praktiske politikken må fylles med innhold. Et aktivt og mangfoldig kunst- og kulturliv er viktig for å gi den enkeltes liv et rikere og mer fullverdig innhold. Kultur bidrar også til verdiskapning, kompetanse, læring, helse og toleranse. Kunst- og kulturuttrykk har en verdi i seg selv og for seg selv.

Alle må gis tilgang til kunstopplevelser og kulturaktiviteter. Dette sikres best gjennom offentlig finansiering og gode og forutsigbare finansieringsordninger. Kulturen er en vesentlig del av det offentlige ordskiftet, og både enkeltkunstnere, frie kunstnergrupper og kulturinstitusjonene spiller en sentral rolle for debatt, demokrati, ytringsfrihet og meningsdannelse.

Vi vil i dette notatet komme med konkrete forslag til prioriteringer som kan fremmes i forslaget til statsbudsjett for 2027, og til det arbeidet AID er i gang med og som er viktig for Creos medlemmer.

Creo har over mange år opplevd at oppdragsgiverne i større og større grad forlanger at kunstnere og kulturarbeidere må utføre arbeid som selvstendige oppdragstakere. Den som vegrer seg, risikerer å miste oppdraget. Konsekvensen er at våre medlemmer mister trygderettigheter, står uten yrkesskadeforsikring og at arbeidsmiljøloven og fremforhandlede tariff- og normalavtaler ikke gjelder. Vi var derfor svært glade for at det 1. januar 2024 trådte i kraft endringer/presiseringer i arbeidsmiljøloven som vil bidra til å sikre riktig klassifisering av kunstnere og kulturarbeidere, og få bukt på den ulovlige oppdragsvirksomheten. Når flere fremover blir riktig klassifisert som arbeidstakere vil dette styrke deres sosiale rettigheter og sikkerhetsnett. Men; **det hjelper lite å ha et lovverk hvis det ikke etterleves.** Som del av Regjeringens arbeid med å styrke arbeidsmiljølovgivningen, mener Creo det er avgjørende at myndighetene også sikrer en etterlevelse av lovendringene.

Samtidig er den største gruppen av kunstnere og kulturarbeidere selvstendig næringsdrivende (primært enkeltpersonforetak) og frilansere, og mange av disse har både et lavt og svært usikkert inntektsnivå, preget av sykkel- og lappeteppøkonomi. Dette er kunstnere og kulturarbeidere som arbeider på en slik måte at ansettelser ikke er aktuelt, og omfanget av denne gruppen vil nok holde seg relativt stabilt, selv om en del kunstnere fremover vil måtte ansettes fast eller midlertidig i ulike virksomheter. Det er derfor **avgjørende å sikre denne hovedgruppen av kunstnere og kulturarbeidere et sosialt sikkerhetsnett.**

Postadresse: Postboks 9007 Grønland, 0133 Oslo
Besøksadresse: Brugata 19, 0186 Oslo
Telefon: 23 10 22 10. E-post: post@creokultur.no
Organisasjonsnummer: 982 708 257
www.creokultur.no

Vi var derfor svært skuffet over at regjeringen i budsjettframlegget fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet for budsjettet for 2026 skrev at «Etter ei samla vurdering meiner regjeringa at rettane til gruppene er gode og at det ikkje er grunn til å endre innretningane på dei sosiale ordningane for sjølvstendig næringsdrivande og frilansarar».

Dette er – etter vårt syn – ett brudd på løftene fra den forrige regjeringsplattformen, der Arbeiderpartiet lovet å «utrede og forbedre sosiale ordningar for selvstendig næringsdrivende». Selvstendig næringsdrivende og frilansere er også arbeidsfolk, og vi i Creo er veldig overrasket over at spesielt Arbeiderpartiet ikke anerkjenner denne delen av norsk arbeidsliv. Dette fremstår også som svært merkelig når det i Arbeiderpartiets eget partiprogram er nedfelt at: «Arbeiderpartiet vil jobbe for at selvstendig næringsdrivende og frilansere skal få bedre tilgang til sosiale rettigheter», og litt lengre ut i programmet at partiet ønsker å «fortsette arbeidet med å forbedre sosiale ordningar for selvstendig næringsdrivende, frilansere og personer med kombinasjonsinntekter».

Styrket sosialt sikkerhetsnett for selvstendig næringsdrivende

Creo var også skuffet over at Meld. St. 22 (2022–2023) «Kunstnarkår», ikke gikk lenger i å foreslå konkrete løsninger. Vi er likevel glade for at AID skal utrede dette videre, og Creo viser til vårt innspill til arbeidet der de overordnede behovene er definert som følger;

- sykepengedekningen for selvstendig næringsdrivende (enkeltpersonforetak) må økes til 100 prosent fra 17. sykedag.
- det må utredes hvordan selvstendig næringsdrivende (enkeltpersonforetak) kan opparbeide seg bedre rettigheter for de første 16 sykedagene, enten gjennom en utvidet rett til sykepenger eller gjennom en gunstigere forsikringsordning.
- det må utredes en inntektssikringsordning for selvstendig næringsdrivende tilsvarende dagpenger som tar hensyn til kunstnerøkonomien.
- det må utredes, og vurderes å innføre, en oppdragsgiveravgift
- det må arbeides videre med å løse kunstnere og kulturarbeideres pensjonsutfordringer og manglende tjenestepensjonsrettigheter.
- det bør innføres minstefradrag på næringsinntekt, tilsvarende dagens minstefradrag på lønnsinntekt. Dette for å motvirke den negative effekten som investeringer i egen næringsvirksomhet har for beregningsgrunnlaget av trygdeytelser.
- **Creo mener at en økning av sykepengedekningen for selvstendig næringsdrivende (enkeltpersonforetak) til 100 prosent fra 17. sykedag er et enkelt og treffsikkert tiltak som bør iverksettes umiddelbart. Statsbudsjettet for 2027 bør ta høyde for og finansiere dette.**

Svært mange kunstnere har i dag ingen tjenestepensjonsrettigheter. I «Kunstnarkår» vises det til at man skal «greie ut opptening av pensjon på langvarige stipend».

Staten betaler arbeidsgiveravgift for arbeidsstipend, og mottakerne av stipendene får tilgang til sosiale rettigheter i folketrygda på lik linje med arbeidstakere, men stipendene gir likevel ikke pensjonsopptjening.

- **Creo ber om at det raskt utredes og settes av midler til pensjonsopptjening på alle arbeidsstipend.**

Eget NAV-nettverk med spesialkompetanse på selvstendig næringsdrivende, syklusøkonomi og kombinasjonsinntekter

Regjeringen har tidligere, for eksempel i forslaget til statsbudsjett for 2024 vist til at; «Regjeringa vil legge vekt på å gi NAV-kontora og tilsette i førstelinja større handlingsrom til å nyttiggjere seg av sin

slettet:

faglege kompetanse i arbeidet. Målet er at brukarane skal få betre tenester som er tilpassa ulike behov og livssituasjonar.»

Organisasjonene på kunst- og kulturfeltet har lenge tatt til orde for at det burde opprettes et spesialisert NAV-kontor/nettverk hvor man kan samle, og opparbeide seg bedre kompetanse på kulturfeltets særegenheter, og på syklusøkonomi og kombinasjonsinntekter. Å møte saksbehandlere med spesialkompetanse når kunstnerne og kulturarbeiderne trenger råd og veiledning, ville bidratt til at NAV oppleves mer tilgjengelig og med det senket terskelen for å ta kontakt.

En slik løsning ville også kunne bidra til en mer helhetlig og likeverdig saksbehandling for enkeltpersoner, samt fungere som et kompetansesenter for organisasjonene på kulturfeltet. Et spesialisert kontor eller et nettverk ville mest sannsynlig avlaste kunstnerorganisasjonene betydelig, og også bidra til mer effektiv saksbehandling hos NAV, med færre ankesaker. Med et arbeidsliv i endring, vil nok også andre yrkesgrupper og sektorer fremover preges mer av en lappetepeeøkonomi. En slik løsning vil derfor være positiv for hele arbeidslivet, ikke bare for kunst- og kulturarbeidere. FAFO-rapporten "Rettsikkerhet for personer med kombinasjonsinntekter" viser tydelig hvilke utfordringer denne gruppen står overfor i møte med NAV.

- ***-Et eget Nav-kontor eller ett eget nettverk med spesialkompetanse på selvstendig næringsdrivende, syklusøkonomi og kombinasjonsinntekter krever primært vilje og organisering, ikke økte midler, samtidig som det ville bidra sterkt til å sikre denne gruppen brukere bedre tjenester og sikring av de sosiale rettighetene de faktisk har.***

Styrking av arbeidstilsynet

I forslaget til statsbudsjettet for 2024 ble det vist til at; «Userøsitet, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet utfordrer framleis deler av det norske arbeidslivet. Det er derfor viktig at Arbeidstilsynet er til stades og er synlege, og at det tverretatlege a-krimssamarbeidet blir oppretthaldt og vidareutvikla over heile landet.»

Creo ser positivt på at Arbeidstilsynet styrkes, og oppfordrer til at det også føres økt grad av tilsyn i kultursektoren, som er en særskilt utsatt bransje med stor grad av løselige tilknytningsformer, et sammensatt «økosystem» og en økt grad av internasjonale aktører.

Arbeids- og inkluderingsdepartementets har nylig fremmet et, for oss, uforståelige forslag om å unnta de scenetekniske yrkene i kultursektoren fra innstramningene i innleiebestemmelsene. Allerede i dag er det stor grad av ulovlig innleie, innleie fordekt som entrepriser, gråsoner rundt midlertidighet og ulovlig oppdragsvirksomhet – kort sagt alle utfordringene som har vært i bygg- og anleggssektoren. Kultursektoren er en av de sektorene der utfordringene kanskje er størst, men der Arbeidstilsynets tilstedeværelse fram til nå har vært liten.

- ***Som en del av Regjeringens «storrengjøring» mener Creo derfor at styrkingen av Arbeidstilsynet bør omfatte en prioritering av tilstedeværelse og tilsyn i kultursektoren. Vi ber også om at kulturbransjene blir omfattet av de samme bestemmelsene rundt innleie som nå er hovedregelen i resten av norsk arbeidsliv.***

Med vennlig hilsen

Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur

Postadresse: Postboks 9007 Grønland, 0133 Oslo
Besøksadresse: Brugata 19, 0186 Oslo
Telefon: 23 10 22 10. E-post: post@creokultur.no
Organisasjonsnummer: 982 708 257
www.creokultur.no